

דלא תעשו אגודות נמי דריש ליה מיתור' דתי"ו¹⁰, לא דמי דע"י היתר לא נשתנה¹¹ פשוטו. וק"ל והבי"ן.

וש"ש נאום הלל ב"ר שלמה נב"ע

וזה"ל הרר"י לוי ז"ל.

מאי דאתמה מר על הסמ"ק שכתב בכלל זה כו' לא ידענא מאי נרגא, דבסנהדרין¹² פרק הנשרפין דריש לה להדי' מאל תחלל שלא להשיא בתו לזקן ודריש ליה נמי למוסר בתו כו', ותרוייהו ש"מ מדלא כתיב תחל אלא תחלל כדאיתא התם, אע"ג דר' עקיבא דריש ליה למשהא בתו בוגרת וקיימא לן כר"א) גבי ר' אליעזר, אפי' למ"ד דלא מתו ב), משום דר' אליעזר שמותי הוא, מ"מ בהא הילכתא כר' אליעזר משום דסתמא תלמודא נקט מילתי' כר' אליעזר לשנויי אליבא דאביי ורבא דבתראי נינהו ולא נקט דרשא דר' עקיבא, ובהא ודאי הלכה כאביי ורבא ולא כאבוה דר' אבין דבכולה תלמודא מיייתי הך דרשה דהנה הנה, ולהתניא דרשה לית' הך דאבוה דר' אבין¹³, וע"כ דרשינן הך דרשה דר' אליעזר, ואיפשר הך דר' עקיבא אסמכתא, וכן משמע בתר הכי דקרי ליה רשע ערום. והא דדריש שלא להשיא לזקן ושלא לש"א בכלל, שמא מסתבר ליה דהך תי' דלוקן תי' דווקא' הוא דאיירי ביה ר' אליעזר ור' עקיבא, וגם דרשא דשלא לש"א לא מצי מפיק אלא מלשון להזנותה, ועוד דנקט הך דלוקין ושפיר קאמר דשלא לש"א בכלל¹⁴, דהוי זנות אבל לזקן שמא לא תזנה ולא הוי¹⁵ בכלל דשלא לשם אישות, ודרך הסמ"ק למינקט האי לישנא ובכלל זה כו'. וה"נ עביד בלאו דשם¹⁶ א"א לא תזכירו ולא ישמע על פיך דדריש להו פ"ד מיתות¹⁷ לשלא יאמר שמור לי בצד ע"ז ולשלא ידור בשמו ויקיים בשמו ושלא להזכיר, ואיהו לא נקט בעיניי' זה בכמה דוכתי, דוק ותשכח. והסמ"ג דחשיב מוסר שלא לשם אישות משום דאיהו נחית למגנין לאוי שס"ה ולדיני מלקות, ובהא דמשיא לזקן אין בו מלקות דמפר' טעמ' דלהזנותה, ושמא לא תזנה. ומה שלא פי' בו שום דבר בפנים, דלא פי' אלא העיקר והשורש כדפי' בהקדמתו, ובהתניא דמוסר האריך וחילק בו.

אלמל' אהבת' לא השבתיך על ככה כי ידעתך דלא אתית אלא לתהיא בעלמא.

וש"ש כח' אוהב', יעקב הלוי.

תשובת מה"ר יוחנן ב"ר מתתיה מפריז¹⁸

ועל אשר שאלתני בגליון הקטן אשיבך בקצרה כי אין פנאי. אשר שאלתני מחילוק סמ"ק לגדול¹⁹ בלא תחלל בתך להזנותה האמ[נם] דבר זה הוא לפום ריהטא וכמה חילוקים יש

א) כרזי עקיבא, כל"ל, עיין כתובות דף פד, 3. ב) מרזו, כל"ל. ועיין נדה דף ז, 3.

10 ביבמות יג, ב, מכפילת הדלי"ת שהוא לשון גדידה ומכפילת התי"ו שלא לעשות אגודות אגודות, ועיין כסף משנה פרק י"ב דעובד כוכבים סוף ה' י"ד.

11 לא נשתנה, הפסוק אל תחלל.

12 סנהדרין דף עו, א.

13 עיין תוס' שם ד"ה תני.

14 בכלל שלא להשיא בתו לזקן.

15 ולא הוי, כלומר ולפיכך לא הוי.

16 סמ"ק, סי' קי"ד ז"ל, "שלא להתנבאות בשם עכו"ם דכתיב ושם א"א לא תזכירו כו' ובכלל זה שלא יאמר אדם לחבירו שמור לי בצד עכו"ם פלונית".

17 סנהדרין דף סג, ב.

18 העתקתי מדף 32, ב רק הנוגע לענינו.

19 הכוונה סמ"ג.

בהם נפלאים ושנויי רבו מספר. בלאהוב את חבירו סמ"ג²⁰ קצר וכלל בסני לך לחברך לא תעבד ורשע מותר לשנאותו, וסמ"ק²¹ האריך בכלל הבאת שלום בין וכו' בזה ואפי' משלום לרשע, סמ"ק²² עשה מצות עשה תמים תהיה שלא לשאול לכלדיים וסמ"ג²³ לא הביא, סמ"ק²⁴ לידבק בשם והביא להנות ת"ח מנכסיו וסמ"ג²⁵ לא הביא, סמ"ק עשה ג' מצות עשה, לגמול חסד²⁶ מ"והודעת להם את הדרך", לבקר חולים²⁷, "והלכת בדרכיו", לקבור מתים²⁸ מ"והמעשה אשר יעשון", וסמ"ג²⁹ לא הביאם כלל, ורבו חלוקים אין מספר מי יוכל לטעום טעם בכולם. וכמו שחשבתי בימי חרפי על דיקדוקים יפלפלו חריפים על לשון יתור תנאי, גם על מפרשי על פרש"י כל אחד יפרש לדעתו מדלא קאמר הכי ומדלא קאמר הכי, ש"מ דעתו כך, והעליתי על לבי שעל כל פנים אם חשב הכותב בלשונו אם אומר כך יטעו וכך יטעו אבל כך אין לטעות, קודם שחשב כל זה יותר בקל היה מפרש להדיא. אלא ודאי המפרש והלמדנים לשם שמים יבא דבריהם ודעתם בפיהם הפסק אמיני ברוח הקדש, ואחרי שכן בא להם האמת בדבור היותר שלם בלי חיסרון, וכן המעיינין מעמיקי ביושר הלשון והיתורי' ושינויי הלשון יגיד שהפירוש והדעת כך, דאל"כ הלשון חסר. וכן המחברים ספרים הגדולים אשר נתן הש' בדעת' לחבר ספרי, זה במדינה זו ובדור זה, וזה במדינה פלוני, וזה במדינה ודור פלוני על פי שם השם להם ג) באחד ליסר העם ולהורות להם, כמו שכתב ר"מ מקוצי³⁰ שבא לו בחלום לחבר³¹, וגם חלום ששכח מצוה. ולפיכך לפי צורך השעה הזמן במה שהיה הדור פרוץ שם השם בפיהם ברוח הקודש לקצר או להאריך לעשות עיקר מדבר לקבוע בלב שלא לזלזל. ובזה יתישב הרבה מן השינויים, ומה שלפעמים אחד יעשה עיקר דבר אח' ואחר יהפוך לפי דורו ומקומו. כו'.

[ובסוף התשובה].

צעיר מן החכמים בא בימים,

יוחנן בן מור' הרב ר' מתתיה זלה"ה³²

סימן קפו

שלום רב לאהובי הדיינים ה"ר אברהם וה"ר יודא וה"ר שמואל [שי' א], איני כדי ששלחת לי ודין תורה לא ידענא [אך א] ע"ד אודיעכם.

ג) לנס כחקה, כנ"ל. א) ע"פ נ.מ.

20 עשה ט'.	27 סמ"ק סי' מ"ו.
21 סי' ח'. ומה שכתב "משלום רשע" הכוונה למעלת השלום שאפילו עם עובדי עכו"ם אין מידת הדין יכולה ליגע בהם, שם בסמ"ק.	28 סמ"ק סי' מ"ח.
22 סי' י'.	29 עשה ז', כונתו לא הביאום, מהפסוקים וגם כלל הכל במצוה אחת.
23 עשה לא.	30 בהקדמה לסמ"ג.
24 סי' מ"ה.	31 את הסמ"ג.
25 עשה ח'.	32 החתימה באה בסוף התשובה.
26 סמ"ק סי' מ"ו.	סימן קפו : א. 74, דף 85, א, סי' נ"ו ; ב.מ. דף 45, א סי' ע"א.